

LISA 16: KUNSTI AINEKAVA

Sisukord

Õppeaine kirjeldus	2
Õppeaine lähtealused.....	2
Hindamine	3
Osaoskused.....	4
Lõiming teiste õppeainetega.....	4
Lõiming õppekava läbivate teemadega	6
Üldpädevuste kujundamine kunstiopetuses	9
II KOOLIASTE.....	12
Õppetegevused II kooliastmes	12
Osaoskused II kooliastme lõpuks	12
4.KLASS.....	13
5.KLASS.....	16
6.KLASS.....	19
III KOOLIASTE.....	22
Õppetegevused III kooliastmes.....	22
Osaoskused III kooliastme lõpuks.....	23
7.KLASS.....	24
8.KLASS.....	27
9.KLASS.....	30

Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid). Tunda ennast kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestuma, olla seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igapäevale. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Õppeaine lähtealused

Kunstiõpetuse eesmärgiks lihtsustatud õppekaval õppija puhul on eelkõige huvi äratamine kunsti ja visuaalkultuuri vastu ning loomingulise algatusvõime toetamine. Õpilane õpib tundma ja kasutama kunstikeelt, arendab vaatlusoskust, kunstilist mõtlemist ja kujutlusvõimet. Kunstiõpetuse tunnid toovad õpilase ellu rõõmu ja mängulusti, millega kaasneb käeliste oskuste ja vilumuste arendamine (treenimine).

Kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb rõõmu oma kunstilisest tegevusest ja selle lõpptulemusest;
- kasutab töövahendeid ja -materjale eesmärgipäraselt, ohutult ja säästvalt;
- vaatab ning võrdleb oma ja kaaslaste loomingut, iseloomustab kunstiteoseid, kasutades õpitud teadmisi ja erialast sõnavara; väljendab oma eelistusi ja selgitab seisukohti;
- tunneb huvi kunstiteoste ja eesti kultuuripärandi vastu, väärtustab enda ja kaasinimeste loomingut.

Kunstiõpetuse tundides luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu. Õpetamisel lähtub õpetaja põhimõtetest:

- 1) **Kunste on vaja tõlgendada.** Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist.
- 2) **Kunstid toetavad mitmekülgselt loovust.** Kunsti õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

- 3) **Kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu.** Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust.
- 4) **Kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed,** mis on lahutamatult seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega.
- 5) **Kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult.** Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväarikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivsed oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

Hindamine

Hindamise eesmärk kunstis on toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi leidma isikupäraseid ideid ja loovaid lahendusi ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvatele harrastusele; juhtida ja toetada õpilasi haridustee valikul kunsti valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgnevat õpet kavandades. Hinnates lähtutakse kooli õppekavas kirjeldatud põhimõtetest ja nõuetest.

Õppetegevuse käigus motiveeritakse õpilase arengut vahetu suulise tagasiside kaudu, tuues välja soorituse positiivsed küljed ning andes edasiviivat nõu. Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks. Õpitulemusi hinnatakse vastavalt kooli hindamisjuhendile eristavalt ja sõnaliste hinnangutega. Õpilased peavad teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Hindamisel tagatakse õpilasele võimalikult toetav keskkond.

Osaoskused

1. väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
2. plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
3. loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
4. refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

Lõiming teiste õppeainetega

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nuudis ühiskonna innovatsiooni allikana. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- 1) **Kunst ja sotsiaalained.** Sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega.
  - Tutvustatakse tuntud kunstnikke, nende teoseid läbi aegade.
  - Tutvustatakse eri ajastute kunstivoole.
  - Käsitletakse ehituskunsti arengut aegade jooksul.
  - Korraldatakse kunstiteemalisi õppekäike (näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine).
- 2) **Kunst, emakeel, võõrkeeled.** Emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis.
  - Illustratsioonide juurde kuuluvate tekstide jõukohane analüüs.

- Tekstide põhjal illustratsioonide loomine.
  - Kirja kasutamine kunstiteoses.
  - Tähtpäevade teemaliste kaartide kutsete meisterdamine.
- 3) **Kunst ja loodusained.** Loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.
- Loodustunnetuse arendamine läbi kujutava kunsti.
  - Kunsti vahendite ja materjalide seosed loodusega.
  - Looduslike materjalide kasutamine.
  - Loodusmaalide, skulptuuride loomine või pildistamine, filmimine.

Kunst ja matemaatika. Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid).

- Mõõtmine ja selle erinevate meetodite kasutamine.
- Kujundite oluliste tunnuste liigitamine ja sümbolite kasutamine
- Geomeetriaalaste mõistete rakendamine erinevates kunsti valdkondades, näiteks arhitektuuris, ruumikujunduses.
- Geomeetria mõisted on aluseks kunstiõpetuses vaadeldavate objektide analüüsil.
- Pildidel olevate esemete-nähtuste tunnuste võrdlemine ja liigitamine.

Kunst, käsitöö ja tehnoloogia. Käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

- Kunstiõpetus ja tööõpetus on lõimitud nii loovuse, loomingu kui käsitööoskustega.
- Mõlemad ained eeldavad õpilastelt individuaalset eneseväljendust, julgustavad õpilasi loovalt väljenduma, luuakse mingi reaalne teos.
- Nii kunstiõpetuses kui tööõpetuses õpitakse läbi esemelise õpikäsitluse. Õppeülesannete täitmine vajab käelisi oskusi ja õppeprotsess eeldab käelise koordineerimise arendamist.
- Kunstiõpetuses ja tööõpetuses on mõnede ülesannete täitmisel kasutusel samad tööriistad materjalid.
- Mõlemas aines uuritakse värvi, kuju, proportsiooni visuaalseid elemente.
- Mõlemad ained eeldavad erinevate materjalide ja nende omaduste tundmist.
- Kasutusel on tööõpetusega samad digivahendid ja programmid.
- Mõlemas aines kavandatakse töid või kunstiteoseid alates idee väljatöötamisest kuni lõpptooteni.

Kunst ja liikumisõpetus. Liikumisõpetusest lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.

- Kunstilised tegevused ja muusikalis-rütmilised liikumistegevused loovad võimaluse loominguliseks eneseväljenduseks, arendavad loovust.
- Mõlemas tunnis arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust, koordineerimist.
- Kunstiõpetuse tunnis võib kavandada liikumisõpetuse tundide jaoks kostüüme, maske, dekoratsioone.
- Kujutada oma kunstitöödel sportlasi, sportlikke tegevusi.

Lõiming õppekava läbivate teemadega

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Kunstiõpetuse kaudu on võimalik arendada ja hoida õpilastes huvi ümbritseva keskkonna ja selle nähtuste vastu. Huvitavate ja inspireerivate tunnitegevuste kaudu tugevdatakse soovi osaleda erinevates kunsti- ja muudes õppetegevustes. Õpilastel kujuneb positiivne hoiak õppimise ja töö tegemise suhtes, valmisolek elukestvaks õppeks. Arenevad õpi-, töö- enesekontrolli-, suhtlemisoskused. Õpilasi suunatakse tajuma ja mõistma enda võimekust, toetatakse nende positiivseid arenguskumusi. Kujundatakse oskust ja harjumust eesmärgi saavutamiseks järjepidevalt ennast arendama. Õpilased tutvuvad erinevate kunstivaldkonnaga seotud elukutsetega ning teadvustavad nende seost inimese individuaalsete eelduste ja huvidega. Õppekäikudel saavad õpilased tutvuda erinevates asutustes, nt muuseumid, hariduskeskused, töökojad vms, töökeskkondade ja töö sisuga.

Keskkonna ja jätkusuutlik areng. Teemaga taotletakse loodustaju arendamist, õpilase kujunemist vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda. Loomingulises tegevuses saab tähelepanu pöörata kaasaegse maailma väljakutsetele nt jätkusuutlik eluviis, kliimasoojenemine, rahvastiku ränne jne. Tutvutakse ringmajanduse sh taas- ja korduskasutuse põhimõtetega, õpitakse looduslike ressursse väärtustama ja nende kaitse tähtsust mõistma.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiõpetuse tunnid toetavad õpilaste algatusvõimet ja ettevõtlikust ning julgustavad katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Paaris- ja rühmatöid tehes omandavad õpilased esmased koostööoskused, millega kaasnevad inimeste eripärade tunnustamine ja ühiskondlike normide ning tavade teadvustamine. Osalemine kunstikonkurssidel ja näitustel pakub kogemusi ja eduelamusi. Arutelud erinevate kunstiteoste põhjal avardavad maailmavaadet ning osalemine erinevates projektides ja näitustel annab

võimaluse avaldada kunstiteoste kaudu arvamust ning erinevates küsimustes kaasa rääkida. Ainetundides tutvutakse erinevate kunstirühmituste ja -ühingutega, nende tõekspidamiste ja eesmärkidega, samuti noorteorganisatsioonidega, teiste huvirühmadega ning erinevate ettevõtetega, mis kaasavad noori oma tegevustesse ja pakuvad neile arengu-, koostöö- ning praktikavõimalusi. Kunstiteoste väärtuse ja autoriõiguse teemadega kaasneb ühtlasi ka looja ja tarbija rolli teadvustamine. Valminud kunstitöid võib müüa koolis heategevuslikul eesmärgil.

Kultuuriline identiteet. Teema raames tutvutakse kohaliku kultuuripärandiga, suunatakse noort mõistma ennast kultuuri kandjana ja edasivijana, mõistma kultuuride vahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist kultuuritraditsioonidesse ja kaasaja kultuurinähtustesse. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel. Eesti ja teiste rahvuste kultuuripärandiga tutvudes kujuneb rahvusliku kuuluvustunne ning positiivne suhtumine erinevustesse inimeste ja kultuuride vahel. Tundides julgustatakse teostama oma kultuurilist identiteeti ja loovust väljendavaid ideid. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kandvatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused). Tähtis on noorte endi osalemine muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teabekeskond ja meediakasutus. Teemaga taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda ning suudab toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi. Õpilast suunatakse valima sobivat suhtlusviisi ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest, määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet, kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi, arendama kriitilise teabeanalüüsi. Tundides tutvustatakse visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahenditega ning kasutatakse neid oma loometöös või loometegevuse tulemuste jagamiseks (esitlused, digitaalsed näitused, sotsiaalmeedia sisu jne), samuti õpitakse arvestama autoriõigustega.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiõpetuse tundides kasutatakse kaasaegseid tehnoloogia võimalusi ja vahendeid, õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, millega taotletakse õpilaste kujunemist uuendusaltideks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutavateks inimesteks. Tehnoloogia tundmine ja kasutamisoskus võimaldab toimetulekut kiiresti muutuvast elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Uued võimalused inspireerivad ja

aitavad kaasa õppijate võimele leida jõukohastele probleemidele loovaid ja uuenduslike lahendusi. Erinevate kunstiteoste ja teemade käsitlemisel saab mõtestada koos õpilastega tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse õppetegevuses foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise kaudu. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele kasutatakse nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

Tervis ja ohutus. Kunstiga tegelemine arendab tundemaailma, intuiivset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstiga tegelemine aitab kaasa inimese vaimse tervise ja heaolu parandamisele ja hoidmisele. Tundides võib kasutada ka kunstiteraapilisi ülesandeid ja võtteid. Kunstitundides kasutatakse palju erinevaid materjale ja töövahendeid, mille juures järgitakse ohutusest ning otstarbekusest. Õpilasi suunatakse teadlikult kasutama vajalikke töökaitsevahendeid, õpetatakse märkama ja tajuma ohtlikke olukordi ning neist hoiduma, abivajadust märkama ning vajadusel abi kutsuma. Ühist tööruumi ja töövahendeid kasutades kujundatakse õpilaste teadlikkust hoolitseda töövahendite ja tööruumi eest. Läbi erinevate kunstiprojektide saab arutleda inimese heade harjumuste ja tervislike eluviiside üle ning jagada oma seisukohti läbi inspireerivate loovtööde.

Väärtused ja kõlblus. Erinevate ajastute kunstiteoste ja kunstivoolude tutvustamisega toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Kunstitundides õpivad õpilased tundma iseennast, märkama enda ja kaaslaste emotsioone ja vajadusi, ning nende väljendamise võimalusi kunstiliste tegvuste kaudu. Ühiste tegevuste, sh õppekäikudel osalemise kaudu kujunevad õpilastel suhtlemisoskused ja positiivsed väärtushinnangud. Õpilastega külastatakse kunstinäitusi ja muuseume, analüüsitakse ühiselt nähtud taieid. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel konkurssidel ja õpilastööde näitustel.

Üldpädevuste kujundamine kunstiõpetuses

Kunsti õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut.

Kultuuri- ja väärtuspädevus

- Kunstiõpetuse kaudu saab õpilastes äratada huvi kultuuripärandi sh kunstitööde vastu ning hoida seda uudishimu üleval.
- Teiste rahvaste kunsti uurides ja selle üle arutledes saame esile tuua kultuurilist mitmekesisust ja õpetada õpilasi seda väärtustama.
- Kunstiõppes saame arutada ilu mõiste ja ilumeele üle, tõsta esile tajuerinevusi, avada loovuse ning subjektiivsuse mõistet, pöörata tähelepanu autorlusele.
- Erinevaid kunstiliike, stiile ja tehnikaid õppides leiab õppija oma kunstilised eelistused ning rakendab neid oma igapäevaelus ja loometegevuses.
- Erinevad kunstiteosed annab rikkalikult võimalusi moraalnormide ja eetilise teemal arutlemiseks, mille läbi saab kujundada õppija kõlbluspõhimõtteid ja mõista või mõistatada kunstniku rolli ühiskonnas.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

- Kunstiteoste loomisel saab esile tõsta ja tähistada Eesti rahvuslike traditsioonide ja rahvakalendri tähtpäevi.
- Kogukonna ja kultuuri väärtustavates projektides (erinevad koostööprojektid või heategevuslikud üritused) osalemine aitab kaasa aktiivse ja vastutustundliku kodaniku kujunemisele.
- Väljenduslaadides ja -viisides varieeruvus võimaldab õppijatel toime tulla erinevustega ühiskonnas, aktsepteerida ning väärtustada mitmekesisust.
- Ühise tööruumi ja töövahendite jagamine ning individuaal- ja grupidööde vaheldumine kunstitundides aitab kaasa suhtlemis- ja koostööoskuste arengule.
- Osalemine oma klassi- ja kooliruumi kujundamisel (näitused, tähtpäevad, projektid) kujundavad hoolivat suhtumist ümbritsevasse keskkonda ja lugupidamist enda ning kaasõpilaste loominguks (näitused).

Enesemääratluspädevus

- Kunstiõpe võimaldab õppijal ka oma emotsionaalset maailma avada ja peegeldada.
- Loometöö võimaldab enda suutlikkust analüüsida, enesesse vaadata ning oma tugevaid ja nõrku külgi (õpetaja abiga) hinnata.

- Väljenduslaadides ja -viisides varieeruvus võimaldab õppijatel toime tulla erinevuste aktsepteerimise ja vastuoludega ning kohandada oma tegevust ja käitumist.

Õpipädevus

- Emotsioonide, tähelepanu ja enesetunnetamisega seotud oskuste arendamine, nt enda motiveerimine, tähelepanu koondamine, sooritushirmust üle saamine, enesekindlus.
- Intuiitvise ja loova mõtlemise kasutamine loomeprotsessis. Katsetamise väärtustamine avab võimalusi julgemateks otsinguteks.
- Probleemilahendus, töö planeerimine nii ideeliselt kui ka visuaalselt. Info hankimine ühe või teise töö teostamiseks suunab õppijat aineteüleseid oskusi rakendama.
- Praktiliste oskuste arendamine: käeline tegevus, meetodite, materjalide, tööriistade ja vahendite (sh digitehnoloogia) kasutamine, tööpinna organiseerimine ja korrastamine
- Teistega suhtlemiseks ja teiste mõjutamiseks (sh ka pildikeel) vajalike oskuste arendamine.
- Probleemilahendus, töö planeerimine nii ideeliselt kui ka visuaalselt. Info hankimine ühe või teise töö teostamiseks suunab õppijat aineteüleseid oskusi rakendama.

Suhtluspädevus

- Erinevate kunstiliikide, tehnikate ja materjalide õppimisega kaasneb sõnavara avardumine, samuti aitab kunstiteoste üle arutlemine kõnekeelt väljendusriikka muuta.
- Arutelud kunstiteoste üle arendavad lisaks vaatlusoskusele ka kuulamisoskust, erinevate arvamustega arvestamist ja suhtlussituatsioonidega kohanemist.
- Autorite ära märkimine ja nimetamine tuleb samuti kunstiõppes pidevalt esile, mille kaudu saame osutada ka viitamise olulisusele.
- Teoste või näituse info ja saatetekstide lugemine, koostamine aitab eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust.
- Haridusprogrammides ja projektides osaledes ning näitusi külastades kogevad õpilased uusi suhtlemissituatsioone.
- Kunstiõppes saame tähelepanu pöörata ka igasuguse info visuaalsele korrastatusele ja selgusele (nt infograafika analüüsi ja loomise kaudu).

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus

- Sarnaselt matemaatika ja loodusõpetusele toimub kunstitundides maailma uurimine ja kujutamine (sh ruumiline) kujutamine, visuaalne korrastamine, mustrite märkamine.

- Ühine eesmärk on uurida looduse värve, värvide muutusi, vorme, tekstuure ja kirjeldada kogetut. Kirjeldatakse ühiste mõistetega: rütm, tasakaal, sümmeetria, perspektiiv, proportsiooni.
- Loodusest inspireeritud mustreid ja struktuure kasutatakse edukalt tarbekunstis, disainis ja arhitektuuris.
- Lisaks mõõdetavale ja kirjeldatavale on maailmas palju subjektiivset ja määratlematut, mis on samuti oluline. Sellest arusaamise parandamiseks ja taluvuse tõstmiseks saab kasutada samuti kunsti erinevaid väljendusviise.
- Tehnoloogia areng mõjutab oluliselt maailma ja sellest arusaamist, nii ka kunsti valdkondades. Näiteks saab luua digimaale ja -kollaaže, 3D-prinditud skulptuure või tarbeesemeid, erinevaid valgus ja liikumise efektidega skulptuure, installatsioone. Tehisintellekti kasutamine toob uusi võimalusi aga sunnib mõtlema ka inimloomingu väärtustamise teemal.

Ettevõtlikkuspädevus

Kõik ettevõtluspädevuse valdkonnad seostuvad kunstiõpetusega:

- Enesejuhtimine: uskumused ning motivatsiooni ja pingutuse suunamine – meisterlikkuse püüe.
- Väärtust loov mõtlemine ja lahenduste leidmine – loovus, uute ideede loomine, probleemide lahendamine.
- Sotsiaalsete olukordade lahendamine – inimeste ja kultuuride vaheline teadlikkus, kommunikatsioon ja ühistegevused.
- Äriideede elluviimine – kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed, ettevõtted, kunstiteoste emotsionaalne ja materiaalne väärtus, autoriõigus, kunstnik kui ettevõtja.

Digipädevus

- Digitehnoloogiad pakuvad järjest rohkem võimalusi eneseväljenduseks ja selle jagamiseks ning oma tööde esitlemiseks.
- Digitehnoloogiad aitavad kunsti avastada: kunstiorganisatsioonide veebilehed, kunstiajakirjad, virtuaalnäitused, digitaalsed kunstikogud.
- Digitehnoloogiaga kaasnevad ohud: visuaalne üleküllus, enesekuvandi kontrollivajadus ja küberkiusamine, nutisõltuvus, privaatsus- ja autoriõigus.

II KOOLIASTE

Õppetegevused II kooliastmes

- **Õpitakse tegutsema plaani järgi.** Esialgu on selleks õpetaja koostatud tegevuskava (algoritm). 5. klassis hakatakse ühistegevuses ise plaani koostama ning selle täitmist jälgima. Enesekontrollioskusena õpitakse oma tööd vaatlema ning võrdlema näidisega ja kaaslaste töödega.
- **Ühe osa tunnist moodustavad illustreeritud kunstivestlused.** Vestluste läbiviimisel arvestatakse põhimõtet lähemalt kaugemale, st tutvutakse esmalt lähiümbruse/kodukandi kunstiga.
- **Õpitakse kasutama eri väljendusvahendeid; seostama kujutatavaid objekte paberilehel ja edasi andma figuuride eri asendeid.** Sel etapil harjutatakse kujutatavale sobiva tausta loomist.
- **Õpitakse märkama objektide ja kujutiste värvinüansse, objektide osalist kattumist, kujutise suuruse visuaalset (optilist) vähenemist kauguses.**
- **Vaadeldakse ja kirjeldatakse oma ja kaaslaste kunstitöid.** Õpilaste töödest korraldatakse klassis ja koolis näitusi. Võimaluse korral külastatakse kunstinäitusi (sh õpilastööde näitusi väljaspool kooli).
- **Suureneb kasutatavate töövahendite ja -materjalide hulk (kattevärvide kõrval võetakse kasutusele akvarellid).** Joonistamisel-maalimisel kasutatakse võimalikult erinevaid tööformaate.

Osaoskused II kooliastme lõpuks

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

- 3.–5. klassi õpilased õpivad arutlema, olulist teisejärgulisest eristama ja esemete eri tunnuseid üksteisest eristama, neid kunstitöodes kujutama.
- 6. klassi õpilased õpivad kujutatava eri tunnuseid märkama, neid oma loovtöodes väljendama.

Plaanimine ja ideede arendamine

- Ühistegevuses rakendavad õpilased õpetaja suunamisel omandatud õpioskusi. (Õpilased võivad vajades seejuures pidevat meelde tuletamist ja kordamist).
- Õpitakse oma tegevust kavandama ja kontrollima.

- Õpilased õpivad tööprotsessi kavandama. Kirjeldavad suunavate küsimuste abil, milline võiks olla planeeritava töö tulemus.
- 6. klassi õpilased suudavad meelde jätta lihtsamate töövõtete ja nende kasutamise järjekorda.

Loomine

- Õpilaste taju ja peenmotoorika arengut toetavad keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted – detailsemad joonistused, voolimistöed, lõikamine kääride ja/või paberinoaga, värvide segamine maalimisel jms. esemeid eri põhimõtete järgi ühendama.
- Harjutamise tulemusena õpitakse kujutama inimest eri poosides, järgides proportsioone.
- Õpitakse tundma elementaarseid kujunduspõhimõtteid ning neid oma töös kasutama.
- Kunstiga seotult kujundatakse erinevate digivahendite ja -keskkondade kasutamise oskusi, sealhulgas ka autoriõigustega arvestamist.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

- Õpitakse kirjeldama oma tööprotsessi, väärtustama oma ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi.
- Õpetaja abiga kombitakse kunstilise tegevuse terapeutilisi võimalusi.
- Õpetaja suunamisel kasutatakse omandatud mõisteid, vesteldes lihtsamatel kunstiga seotud teemadel.
- Kunstilist tegevust õpitakse julgelt kasutama oma emotsioonide ja tunnete väljendamiseks ja nende reflekteerimiseks.

4.KLASS

35 tundi (üks tund nädalas)

Õppesisu

Kujutamise- ja vormiõpetus. Värvusõpetus. Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus. Kujundamis- ja kirjaõpetus. Kunstikultuur. Tehnikad, vahendid ja materjalid. Töökultuur.

Õpitulemused

Kujutamise- ja vormiõpetus:

- märkab esemete, inimeste ja loomade kujutamisel neile iseloomulikke tunnuseid;
- kujutab inimest paigal asendis.

Värvusõpetus:

- segab põhivärvidest II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul).

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus:

- kujutab esemeid kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga).

Kujundamis- ja kirjaõpetus:

- kaunistab tähtpäevadeks ruumi;
- osaleb ühise keskkonna kujundamisel.

Kunstikultuur:

- osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel;
- töötab kaasa muuseumitundides;
- väärtustab enda ja kaaslaste töid;

märkab ja väärtustab erinevaid lahendusi.

Tehnikad, vahendid ja materjalid:

- kasutab töös erinevaid materjale, sh taaskasutatavaid materjale;
- kasutab võimaluse korral erinevaid digivahendeid.

Töökultuur:

- mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada;
- kirjeldab tööprotsessi, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga.

Praktilised tööd

Kujutamise- ja vormiõpetus

- Pinnafaktuuride kombineerimine ja järgnev kujutamine. Valminud faktuuride abil kujutamine.
- Loomade joonistamine, nende iseloomulikud asendid, karvkate: siledad, karedad, pika- ja lühikarvalised.
- Inimese kujutamine etteantud keha detailide abil. Praktilised harjutused inimese kehaosade teadvustamiseks ja mõistmiseks. Paarisjoonistamine (üks joonistab teist, kehakontuuri joonistamine põrandal jne).
- Mõõtmine (mõõtühikud, esialgu mõõtmine käelabaga, peapikkustega jne).
- Ruumi tunnetamine - kujutamine, hooned väljast ja seest.
- Lihtsamate emotsioonide kujutamine: silmade, kulmude ja suu eri asendi. Emotsioonikaartide kasutamine: rõõmus, kurb, vihane, üllatunud, vastikustunne. (Minu tänane emotsioon).

Värvusõpetus

- Värvide segamis tabel, värvide sõprus (selgitada, missuguse tunnuse alusel võiksid värvid sõbrad olla, näiteks vastandvärvid) seleta segamistabeli põhimõtet.
- Tee erineva ülesandega värviribasid: skeemitabeli abil, helestades, tumestades, vastandvärvidega.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- Maastikumaalid: puude kujutamine ees ja taga, loomaade kujutamine puu ees ja taga, eespool suurem, silmapiiril väiksem.
- Esemete (nõude, köögiviljade) kujutamine ees ja taga.
- Erinevate formaatide kasutamine näit looduspildi ja inimese joonistamisel.
- Voolimine- tasapinnaline (reljeef) ja ruumiline.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- Ruumi kujundamine tähtpäevaks (jõulud, sõbrapäev jne).
- Rütmiharjutus tähtedega või rahvusliku mustri elementidega.
- Märgid ja sümbolid klassis, koolis, traditsioonides (lipp, süda, rist, muna, jõuluvaana, päkapikk jne).
- Lihtsa eseme voltimine (kott, karp) ja selle dekoreerimine.

Kunstikultuur

- Kunstiliikide tutvustamine ja kunstitööde jagamine liikide kaupa. Teooriale järgneb praktiline töö, aga võib ka mõnikord vastupidi.
- Võta aeg arutleda klassis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, kas või 1-2 sõna. Mis on minu/kaaslase töös erinevat ja sarnast.
- Muuseumitundide ja virtuaalnäituste külastused.
- Huvitavad jutustused/legendid teoste kohta.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- Karbi pinnalaotuse lõikamine.
- Kotti/karbi voltimine.
- Rebitud kujunditest kollaaž.
- Fotojaht vastavalt aastaajale või tähtpäevale.
- Arvutiga joonistamine.

Töökultuur

- Töö eesmärgi selgitamine, tehnikavaliku põhjendus (mida teeme, miks teeme, kuidas teeme).

- Taaskasutus (paberid, olmejäägid).
- Ühiskasutatavate töövahendite korrastus.
- Töölaua korrashoid tööd tehes ja pärast tööd.

5.KLASS

35 tundi (üks tund nädalas)

Õppesisu

Kujutamise- ja vormiõpetus. Värvusõpetus. Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus. Kujundamis- ja kirjaõpetus. Kunstikultuur. Tehnikad, vahendid ja materjalid. Töökultuur.

Õpitulemused

Kujutamise- ja vormiõpetus

- kujutab inimest ja muid elusolendeid liikumises (vajadusel abiga);

väljendab kunstitöös erinevaid emotsioone, kasutab selleks värve.

Värvusõpetus

- segab põhivärvidest II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul);
- eristab külmi ja sooje värvusi, oskab toone helestada ja tumestada.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- tõstab oma töös esile kujutatud tegelasi ja objekte suuruse, asukoha ning värvivaliku abil, vajaduse korral suunamisel;
- väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- osaleb ühise keskkonna kujundamisel.

Kunstikultuur

- võrdleb enda ja kaaslaste töid: leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi;
- osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- kasutab suunamisel õpitud tehnikaid kunstitööde loomisel ja lähiümbruse kujundamisel.

Töökultuur

- mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada;
- kirjeldab tööprotsessi, enda ja kaaslaste töid, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga.

Praktilised tööd

Kujutamise- ja vormiõpetus

- Koopamaali tüüpi kujutamine (võimalusel jutustav pilt).
- Erivate spordialade ja /või tantsimise kujutamine (kriipsujuku asendite läbi).
- Traatkarkassiga inimese mudeli meisterdamine.
- Koomiks loomadest.
- Animatsiooni loomine (inimese/ looma liikumine (arvutijoonistustel põhinev).
- Detailist terviku jätkamine

Värvusõpetus

- Värviring ja sellest pildi kujundamine(vihmavari, vaateratas, jne).
- Ühe ja sama pidi maalimine külmade ja soojade värvidega. Kuum päev ja külm päev.
- Vestlused värvide mõjust ja moevärvid.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- Kollaažid.
- Erinevate teoste kirjeldamine kompositsiooni elementide kaudu (Esiplaanil on ....., selle taga on....., paremal asub..., puu katab osaliselt maja jne).
- Paigutuste läbimängimised detailidega paberil või muul taustal.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- Ruumi kujundamine tähtpäevaks(jõulud, sõbrapäev jne).
- Erinevate ruumide ja keskkondade kirjeldamine (tuba, elamu, korter, suvekodu, kool, muuseum, kaubanduskeskus, linnaväljak, aed, park...).
- Rütmiharjutus tähtedega, rahvusliku mustri elementidega, kooli sümbolika kasutamine.
- Lihtsa eseme voltimine (kott, karp, lill, mänguasjad jne) ja selle dekoreerimine.
- Makett kasutades taaskasutusmaterjale.
- Raamatukujundus: kaanekujundus, illustratsioon.

Kunstikultuur

- Kunstiliikide tutvustamine liikide kaupa, käsiloleva töö liigitamine sobiva kategooria alla.
- Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näitusel, linnaruumis või kooli ruumides.
- Teoste kirjeldamiseks (kirjeldamine, analüüsimine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus.
- Arutelud tunnis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase tööst.
- Muuseumitunni külastus, virtuaaltuur, näituse külastus.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- Kujutava kunsti tööd:
  1. maal - akvarellmaal, kattevärvidega maal (guašš, akrüül), kollaaž sh 2D ja 3D tööde kombineerimine;
  2. graafika (illustatsioon, kirjakunst, tarbograafika, plakat, koomiks, pliiatsi-, sõe- ja tušijoonistus);
  3. skulptuur (plastika ja reljeef).
- Tarbekunsti valdkonna tööd, sõltuvalt õpetaja oskustest ja kooli võimalustest:
  1. 1.klaasikunst;
  2. tekstiilikunst;
  3. keraamika;
  4. kirjakunst (kalligraafia);
  5. disain.
- Muu visuaalkunst:
  1. filmikunst sh animatsioon;
  2. fotokunst;
  3. muu digitaalne loometöö.

Töökultuur

- Õpeta loominguliste tööde jaoks, lähtuvalt eesmärgist valida töövahendid ja -võtted.
- Pööra tähelepanu säästlikkusele, õpeta, kuidas üht või teist materjali, töövahendit kasutada.
- Kirjelda tööprotsessi ja õpeta seda jälgima (kõigepealt teeme,.... , siis lisame..... ja lõpuks .... või täna teeme... järgmine kord täiendame ja viimistleme).
- Töid hinnates, too välja kriteeriumid, mida hinnad.

6.KLASS

35 tundi (üks tund nädalas)

Õppesisu

Kujutamise- ja vormiõpetus. Värvusõpetus. Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus. Kujundamis- ja kirjaõpetus. Kunstikultuur. Tehnikad, vahendid ja materjalid. Töökultuur.

Õpitulemused

Kujutamise- ja vormiõpetus

- arvestab juhendamisel ja näidise abil inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes;
- näo kujutamisel arvestab silmade asukohaga;
- loob kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta.

Värvusõpetus

- kujutab temaatilistes töodes värvide abil tegevuse aega ja kohta.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- kasutab juhendamisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel;
- märkab kujunduselemente keskkonnas.

Kunstikultuur

- tunneb ja oskab kasutada õpitud kunstilaseid mõisteid (skulptuur, maal, graafika jms);
- mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust, vajadusel abiga;
- väärtustab kunsti enda isikupära ja emotsioonide väljendusvahendina.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid;
- teeb kollaaži;
- oskab kasutada oma loominguliseks tegevuseks digivahendeid;
- kasutab töövahendeid ja -materjale tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt.

Töökultuur

- planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või grupitööna, võimaluse korral projektõppe raames;

- töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd;
- kasutab materjale keskkonnasõbralikult vajadusel abiga.

Praktilised tööd

Kujutamise- ja vormiõpetus

- Mõõtmistehnikate õppimine: mõõteriistad, abivahendid, mõõdu võtmine, mõõtude võrdlemine, keskpunkt.
- Inimese kujutamine: erinevad poosid, erinevas eas, erinevates keskkondades.
- Lindude, loomade, taimede kujutamine neile iseloomulikus keskkonnas ja iseloomulike värvide vm detailidega.
- Erinevate keskkondade kujutamine: looduslik, tehis, linnaruum, puhkeala, töökeskkond, veekeskkond, õhuruum.
- Ruumi kujutamine, kolmemõõtmelisus: pikkus, laius, kõrgus.

Värvusõpetus

- Värvipaleti joonistamine kolme põhivärvi abil eeskujuks värviring.
- Värvuste nimetused nt Magenta punane, maasikapunane, korallpunane jne).
- Vastandvärvipaaridega pildi värvimine ja värvitasakaalu saavutamine.
- Värvüleminekute (ühelt värvilt teisele) kasutamine värvimisel.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- Paigutuste läbimängimised detailidega paberil või muul taustal, fotod erinevatest paigutustest.
- Kuubi joonistamine frontaalperspektiivist (näide).
- Maleluaa joonistamine (näide: maleluaa_joonistamine.pdf).
- Erinevate teoste kirjeldamine kompositsiooni elementide kaudu (esiplaanil on ....., selle taga on....., paremal asub...).

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- Arutelud ja näited disaini erinevate valdkondade kohta: tootedisain, moedisain, veebidisain, graafiline disain jne).
- Kujundusgraafika tööd raamat, ajaleht, plakat, reklaamid, pakend, kaubamärk logo.
- Pakendite voltimine ja tähtpäevale vastav kaunistamine.
- Täheelementidega mustrid.
- Kalligrammide joonistamine (fantaasiakiri).

Kunstikultuur

- Kunstiliikide tutvustamine liikide kaupa, tööde liigitamine sobiva kategooria alla, reprobe maalimine.
- Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näitusel, muuseumitund, virtuaaltuur, näituse külastus, linnaruumis olevate kunstiteoste uurimine.
- Teoste kirjeldamine õpilaste poolt (kirjeldamine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus.
- Võimalusel õpilaste poolt narratiivide loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (koomiks, animatsioon)
- Arutelud tunnis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase töödest, õpilastega koos näituste ülespanek.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- Kujutava kunsti tööd:
  1. maal – akvarellmaal, kattevärvidega maal, kollaaž sh 2D ja 3D tööde kombineerimine, tegevusmaal, Pollocki meetod, opkunst, popkunst, grafiti;
  2. graafika (illustratsioon, kirjakunst, kalligramm, tarbegräafika, plakat, koomiks);
  3. skulptuur (plastika ja reljeef, installatsioon).
- Tarbekunsti valdkonna tööd, sõltuvalt õpetaja oskustest ja kooli võimalustest:
  1. klaasikunst, vitraaž;
  2. tekstiilikunst;
  3. keraamika, mosaiik;
  4. kirjakunst (kalligraafia);
  5. tootedisain.
- Muu visuaalkunst:
  1. filmikunst sh animatsioon;
  2. fotokunst sh fototöötlus;
  3. muu digitaalne loometöö.

Töökultuur

- Tööoskuste ja tehnikate õppimine.
- Materjalide tundmaõppimine.
- Tööde vormistamine sh korrektse etiketi lisamine töödele.
- Tööruumi korrashoidu tagavate reeglite tutvustamine ja nendest kinnipidamine.

- Ringmajanduse teemade (materjali säästlik kasutamine ja taaskasutamine) rakendamine.

III KOOLIASTE

Õppetegevused III kooliastmes

- **Alustatakse tutvumist visuaalse kunsti liikide ja väljendusvahenditega.** Tutvutakse kunstivaldkondadega seotud elukutsetega, st isikute ja nende põhitegevusega (nt skulptor, arhitekt, restauraator jne). Õpitakse märkama kunstiilminguid lähiümbruses ning käituma niisugusel viisil, et see ei kahjustaks loometööd ja kultuuriväärtusi.
- **Õppeülesandeid sooritatakse mitmetunniliste tsüklitena,** milles vahelduvad eri iseloomuga tööd. Õppeülesannete täitmisel toetutakse näitvahenditele.
- **7.–9. klassis kujuneb õpilastel analüütilise-sünteesiline tajumise võime, mis võimaldab teadlikumalt vaadelda ja võrrelda objektide visuaalseid karakteristikuid** (vormi, suurusuhteid, paiknemist ruumis, varju, värvinänsse jne). Õpitakse ruumilist kujutamist tasapinnal. Modelleeritakse eri materjalidest skulptuure, rõhuasetus on detailidel ja kujunduselementidel. Joonistustes on pööratud tähelepanu inimese kujutamisel võimalikult õigeste proportsioonides, erinevas töö- ja elukeskkonnas.
- **Võetakse kasutusele suuremat osavust nõudvad töövahendid** (sirkelid, lõikenoad), õpitakse neid kasutama tehnoloogiliselt õigesti, säästlikult ja ohutusnõudeid arvestades.
- **Suureneb kunstivestluste osa praktilise töö tundides.** Õpitakse tundma tuntumaid kunstnikke, vaadeldakse ja kirjeldatakse õpitud oskuste piires nende teoseid. Näidete varal õpitakse eristama kunstiliike ja eri ajastute stiile. Saadavad teadmised seotakse õpilaste kogemustega (filmides nähtu, reisil kogetu). Harjutatakse visuaalse teabe otsimist (pilt-teatmeteostest, Internetist) ning selle kasutamist loomingulise töö eeskujuna või lähtepunktina.
- **Harjutatakse jooniste ja skeemide mõistmist;** tõuseb ruumilise kujutamise osakaal. Suunatakse vaatlema inimeste kehakeelt ja miimikat ning seda kujutama.
- **Kunstiõpetuse ülesannete täitmisel pööratakse tähelepanu töövahendite ja materjalide tehnoloogiliselt õigele kasutamisele.** Õpitakse kasutama käe kindlust ja täpsust nõudvaid tehnikaid (nt paljundusgraafika).

Osaoskused III kooliastme lõpuks

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

- 7. klassi õpilased õpivad kujutatava eri tunnuseid märkama, neid oma loovtöodes väljendama.
- 8.-9. klassis õpitakse leidma olulist aine- ja teemaalast teavet, eristama olulist teavet vähemolulisest, kasutama infot loovtööde loomisel.

Plaanimine ja ideede arendamine

- Õpilased õpivad tööprotsessi kavandama. Kirjeldavad suunavate küsimuste abil, milline võiks olla planeeritava töö tulemus.
- 7. klassi õpilased suudavad meelde jätta lihtsamate töövõtete ja nende kasutamise järjekorda.
- Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada, luua, viimistleda ning tulemust hinnata.

Loomine

- Harjutamise tulemusena õpitakse kujutama inimest eri poosides, järgides proportsioone.
- Õpitakse tundma elementaarseid kujunduspõhimõtteid ning neid oma töös kasutama.
- Kunstiga seotult kujundatakse erinevate digivahendite ja -keskkondade kasutamise oskusi, sealhulgas ka autoriõigustega arvestamist.
- Õpetusega taotletakse, et õpilased oskaksid ja tahaksid end oma võimete piires kunstiliselt väljendada.
- 8.–9. klassi õpilased töötavad nii iseseisvalt kui ka rühmas, rakendavad õpetaja juhendamisel eelmistel aastatel omandatud teadmisi ja oskusi, valides ning kasutades sobivaid töövahendeid ja -võtteid.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

- Õpetaja suunamisel kasutatakse omandatud mõisteid, vesteldes lihtsamatel kunstiga seotud teemadel.
- Kunstilist tegevust õpitakse julgemalt kasutama oma emotsioonide ja tunnete väljendamiseks ja nende reflekteerimiseks.
- Kujuneb oskus käituda turvaliselt nii digitaalsetes kui ka füüsilistes keskkondades, arvestada ühiskondlike normide ja riskidega, teadvustatakse autoriõiguse seonduvaid kohustusi ja õigusi.
- Kujundatakse teadmist ja arusaamist kunstist kui hobist ja vaimse tervise toetajast.
- Kujundatakse teadmist ja arusaamist kunstist kui hobist ja vaimse tervise toetajast.

7.KLASS

35 tundi (üks tund nädalas)

Õppesisu

Kujutamise- ja vormiõpetus. Värvusõpetus. Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus. Kujundamis- ja kirjaõpetus. Kunstikultuur. Tehnikad, vahendid ja materjalid. Töökultuur.

Õpitulemused

Kujutamise- ja vormiõpetus

- inimeste, esemete ja looduse kujutamisel oskab olulisi detaile esile tõsta, oskuste piires arvestab proportsioonidega kujutamisel;
- oskab inimesi kujutada erinevates ametites sobiva tausta ja ametile omaste detailidega;
- figuuride joonistamisel oskab märgata selle liikumisjooni ja kasutama neid;
- oskuste piires kujutab ruumilisi vorme tasapinnal;
- oskab erinevate joonte ja mustritega luua eriilmelisi pindu.

Värvusõpetus

- oskab kasutada värviringi oma loovtöö värviskeemi kokkupanekuks: vastandvärvid, lähisvärvid ja värvide harmoonia, toon-toonis värvimine;
- oskuste piires varjutab, et anda oma loovtööle sügavust;
- oskab värvidega rõhutada olulist;
- oskab värvide ja varjutusega luua eriilmelisi pindu.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- oskuste piires püüab pildile anda sügavust;
- oskab kasutada joonlauda ja sirklit ning püüab mõõtmisel olla täpne.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- oskab värvide, joonte ja mustritega luua eriilmelisi pindu;
- teab, mida tähendab disain ja disainimine;
- on harjutanud lihtsamaid kujundamisvõtteid mõne tarbeeseme kujundamisel;
- märkab kujunduselemente keskkonnas.

Kunstikultuur

- tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika);
- mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust.

Tehnikad, vahendid ja materjalid.

- loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid;
- teeb kollaaži.

Töökultuur

- planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või grupitööna, võimaluse korral projektõppe raames;
- töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd;
- kasutab materjale keskkonnasõbralikult vajadusel abiga.

Praktilised tööd

Kujutamise- ja vormiõpetus

- Mõõtmistehnikate õppimine: mõõteriistad, abivahendid, mõõdu võtmine, mõõtude võrdlemine, keskpunkt.
- Inimese kujutamine: erinevad poosid, erinevas eas, erinevates keskkondades.
- Lindude, loomade, taimede kujutamine neile iseloomulikus keskkonnas ja iseloomulike värvide vm detailidega.
- Erinevate keskkondade kujutamine: looduslik, tehis, linnaruum, puhkeala, töökeskkond, veekeskond, õhuruum.
- Ruumi kujutamine, kolmemõõtmelisus: pikkus, laius, kõrgus.
- Opkunsti teemalised praktilised tööd.

Värvusõpetus

- Värvipaleti joonistamine kolme põhivärvi abil eeskujuks värviring.
- Värvuste nimetused nt Magenta punane, maasikapunane, korallpunane jne).
- Vastandvärvipaaridega pildi värvimine ja värvitasakaalu saavutamine.
- Värvüleminekute (ühelt värvilt teisele) kasutamine värvimisel.
- Monokroomne pilt.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- Paigutuste läbimängimised detailidega paberil või muul taustal, fotod erinevatest asenditest.
- Kuubi joonistamine frontaalperspektiivist.
- Malelaua joonistamine.
- Erinevate teoste kirjeldamine kompositsiooni elementide kaudu (esiplaanil on ....., selle taga on....., paremal asub..., puu katab osaliselt maja jne).

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- Arutelud ja näited disaini erinevate valdkondade kohta: tootedisain, moedisain, veebidisain, graafiline disain jne).
- Kujundusgraafika tööd raamat, ajaleht, plakat, reklaamid, pakend, kaubamärk, logo.
- Pakendite voltimine ja tähtpäevale vastav kaunistamine.
- Täheelementidega mustrid (soovitused J. Mäemati kirjaõpikust).
- Kalligrammide joonistamine (fantaasiakiri).
- Infograafika ehk graafikute ja diagrammide koostamine ja ilmekas kujundamiseks.

Kunstikultuur

- Kunstiliikide tutvustamine liikide kaupa, tööde liigitamine sobiva kategooria alla, reprodutseerimine.
- Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näitusel, muuseumitund, virtuaalkultuur, näituse külastus, linnaruumis olevate kunstiteoste uurimine.
- Teoste kirjeldamine õpilaste poolt (kirjeldamine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus.
- Võimalusel õpilaste poolt narratiivide loomine: karakter, tegevuspaik, tegelased, sissejuhatus, teema arendus, kulminatsioon, lahendus (koomiks, animatsioon).
- Arutelud tunnis valminud tööde üle - iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase töödest, õpilastega koos näituste ülespanek.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- Kujutava kunsti tööd:
  1. maal – akvarellmaal, katevärvidega maal, kollaaž sh 2D ja 3D tööde kombineerimine, tegevusmaal, Pollocki meetod, opkunst, popkunst, grafiti;
  2. graafika (ilustratsioon, kirjakunst, kalligramm, tarbograafika, plakat, koomiks);
  3. skulptuur (plastika ja reljeef, installatsioon).
- Tarbekunsti valdkonna tööd, sõltuvalt õpetaja oskustest ja kooli võimalustest:
  1. klaasikunst, vitraaž;
  2. tekstiilikunst;
  3. keraamika, mosaiik;
  4. kirjakunst (kalligraafia);
  5. tootedisain.
- Muu visuaalkunst:
  1. filmikunst sh animatsioon;

2. fotokunst sh fototöötlus;
3. muu digitaalne loometöö.

Töökultuur

- Tööoskuste ja tehnikate õppimine.
- Materjalide tundmaõppimine.
- Tööde vormistamine sh korrektse etiketi lisamine töödele.
- Oma tööprotsessi refleksioon.
- Tööruumi korrashoidu tagavate reeglite tutvustamine ja nendest kinnipidamine.
- Ringmajanduse teemade (materjali säästlik kasutamine ja taaskasutamine) rakendamine.
- Ettevõtlikkuspädevuse rakendamine kunstitundides.

8.KLASS

35 tundi (üks tund nädalas)

Õppesisu

Kujutamise- ja vormiõpetus. Värvusõpetus. Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus. Kujundamis- ja kirjaõpetus. Kunstikultuur. Tehnikad, vahendid ja materjalid. Töökultuur.

Õpitulemused

Kujutamise- ja vormiõpetus

- oskab märgata inimese karakteristikuid ja võtab seda arvesse inimese kujutamisel.

Värvusõpetus

- oskab oma loovtööks kokku panna sobiva värviskeemi.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus.

- kasutab võimete piires kompositsiooni- ja proportsioonireegleid oma loovtöö tegemisel.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- kujundab digivahendeid kasutades esitluse enda huvist lähtuvast või õpetaja ette antud teemal;
- kujundab ornamenti (sh rahvuslikku), nimetab selle traditsioonilisi ja nüüdisaegseid kasutusvõimalusi.

Kunstikultuur

- eristab kunstiliike (nt. visuaalne kunst, muusika, liikumine) ja kultuurinähtusi (sh karikatuur, grafiti);
- on külastanud muuseume ja galeriisid;
- teab mõnda Eesti kunstnikku ja tunneb ära tema teoseid.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid oma loovtöodes;
- oskab kasutada oskuste piires lihtsamaid digikeskkondi oma loovtööde teostamiseks.

Töökultuur

- suudab panustada ühistööde tegemisse;
- oskab suunavate küsimuste abil hinnata enda kunstipädevusi (suudab oskuste kohta reflekteerida enam kui "ma ei oska joonistada");
- väärtustab kunstiloomingut sh enda ja kaaslaste töid.

Praktilised tööd

Kujutamise- ja vormiõpetus

- Mõõtmistehnikate kordamine: mõõteriistad, abivahendid, mõõdu võtmine, mõõtude võrdlemine, keskpunkt.
- Inimese kujutamine: erinevad poosid, erinevas eas, erinevates keskkondades.
- Erinevate näoilmetega inimeste kujutamine.
- Opkunsti teema praktilised tööd.
- Popkunsti valdkonna tööd.
- Skulptuuri loomine.

Värvusõpetus

- Värvuste nimetused ja saamislood (ajalugu).
- Isikupärase värviskeemi kokkupanemine.
- Kunstiteose koloriidi kirjeldamine.
- Vastand- ja harmooniliste värvidega harjutused, loovtööde taustade värvimine.
- Lihtsate geomeetriliste kehade kujutamine varju abil (kera, kuup).

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- Erinevate kompositsiooniskeemide joonistamine (lihtsad kujundid; kuup, kera jne).
- Kunstiteoste uurimine kompositsiooni vaatenurgast.
- Kuldlõike ruudustiku kasutamine maastiku joonistamisel.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- Esitluse loomine.
- Initsiaali loomine.
- Kalligraafia markeriga ornamentide loomine.
- Peremärk, ruunimärgid.
- Rahvariiete tikandite ainetel ornamendi loomine. Lilltikandi kasutamine kunstis.

Kunstikultuur

- Kunstiliikide tutvustamine liikide kaupa, tööde liigitamine sobiva kategooria alla, reprobe maalimine.
- Kunstiteoste vaatlemine fotodelt, videost, internetist, näituse, muuseumitund, virtuaalkultuur, näituse külastus, linnaruumis olevate kunstiteoste uurimine.
- Teoste kirjeldamine õpilaste poolt (kirjeldamine, tõlgendamine, hinnang) sobiva sõnavara arendus.
- Arutelud tunnis valminud tööde üle – iga laps räägib enda tööst, klassikaaslase töödest, õpilastega koos näituste ülespanek.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- Erinevate vahenditega maalimine:
  1. guašid;
  2. akrüül;
  3. õlivärvid;
  4. akvarellid;
  5. kriidipastellid(kuivpastell);
  6. õlipastellid.
- Erinevate vahenditega joonistamine:
  1. grafitpliatsid;
  2. värvpliatsid;
  3. viltpliatsid;
  4. pastapliatsid;
  5. süsi või söepliats.
- Lihtsa animatsiooni loomine.
- Filmi tegelastele kostüümide loomine.
- Tööd segatehnikates.
- Skulptuur

Töökultuur

- ühistööd;
- näituse loomine;
- näituse külastus;
- tööde üle arutamine;
- emotsioonide ja tunnete maandamine kunstitegevuste kaudu.

9.KLASS

35 tundi (üks tund nädalas)

Õppesisu

Kujutamise- ja vormiõpetus. Värvusõpetus. Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus. Kujundamis- ja kirjaõpetus. Kunstikultuur. Tehnikad, vahendid ja materjalid. Töökultuur.

Õpitulemused

Kujutamise- ja vormiõpetus

- oskab märgata inimese karakteristikuid ja võtab seda arvesse inimese kujutamisel.

Värvusõpetus

- oskab oma loovtööks kokku panna sobiva värviskeemi.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- kasutab võimete piires kompositsiooni- ja proportsioonireegleid oma loovtöö tegemisel.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- oskab kujundada digivahendeid kasutades esitluse enda huvist lähtuvast või õpetaja ette antud teemal;
- oskab kirja kasutada kujundamisel.

Kunstikultuur

- on külastanud muuseume ja galeriisid ning mõistab nende olulisust kultuuriväärtuste eksponeerimisel, hoidmisel ja säilitamisel;
- teab mõnda Eesti kunstnikku ja tunneb ära tema teoseid;
- oskab kirjeldada kunstniku tööülesandeid ja sõnastada tema rolli ühiskonnas;
- oskab kunstiteost suunavate küsimuste abil mõtestada ja teadmiste piires ühiskonnas toimuva või toimunuga seostada.

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid oma loovtöodes;
- oskab nimetada tuntumaid loodus- ja tehismaterjale;
- oskab kasutada oskuste piires lihtsamaid digikeskkondi esitluste või oma loovtööde eksponeerimiseks.

Töökultuur

- suudab panustada ühistööde tegemisse;
- oskab suunavate küsimuste abil hinnata enda kunstipädevusi (suudab oskuste kohta reflekteerida enam kui "ma ei oska joonistada");
- väärtustab kunstiloomingut sh enda ja kaaslaste töid.

Praktilised tööd

Kujutamise- ja vormiõpetus

- Inimeste kujutamine erinevates ametites, vastavalt ametile riietuse, töövahendite ja töökeskkonna kujutamine.
- Ruumi kujutamine nt töökeskkond, linnaruum, looduskeskkond, kodu, kool.
- Ruumi planeeringu uurimine, keskkonnaelementide märkamine: valgus, heli, sisustus, kliima, lõhn.
- Erinevate pinnastruktuuride märkamine.
- Klassikaline skulptuur, installatsioon, vormimängud.
- Op- ja popkunsti teemalised loovtööd.
- Digikunst - arvutijoonistused, animatsioon, film.

Värvusõpetus

- Värvide segamine kolmest põhivärvist, valgest ja mustast.
- Arutelud kunstiteoste üle, rõhuga värvide kasutus.
- Kunstiajaloo huvitvate lugude jutustamine värvide saamislugude kohta.
- Arutelud ja praktilise tööd värvide mõju kohta inimesele.
- Värv kui funktsionaalne infokandja.
- Värvimängud op- ja popkunsti töödes.

Kompositsiooni ja perspektiiviõpetus

- Lihtsama kujuga esemete või geomeetriliste kujunditega olukordade läbimäng ja erinevate olukordade kujutamine.
- Maastike joonistamine ja maalimine.

- Pildiseeriad, eskiisid.
- Soojade ja külmade ning selgete ja häguste värvide kontrastide maalimine.

Kujundamis- ja kirjaõpetus

- Tekstide kujundamine: koomiksite joonistamine või illustratsioon.
- Tähtpäevaliste kaartide ja digitaalsete sõnumite loomine.
- Meemide loomine ajakirjalõigetega või arvutirakendustega.
- Gif laiendiga piltide, animatsioonide ja videoklippide loomine.

Kunstikultuur

- Kunstikogude ja teoste vaatamine ja arutelud.
- Muuseumikülastused ja haridusprogrammides osalemine.
- Kohtumised tegevkunstnikega, stuudiote külastused; töötoad.
- Kunstiteoste jõukohane interpreteerimine.
- Õpetaja tutvustab kunstnikke ja kunsti valdkonna erinevaid ameteid (näiteks, kuraator, restaureerija, güid jne).

Tehnikad, vahendid ja materjalid

- Erinevate vahenditega maalimine:
  1. guašid;
  2. akrüül;
  3. õlivärvid;
  4. akvarellid;
  5. kriidipastellid(kuivpastell);
  6. õlipastellid.
- Erinevate vahenditega joonistamine:
  1. grafiitpliatsid;
  2. värvipliatsid;
  3. viltpliatsid;
  4. pastapliatsid;
  5. süsi või söepliats.
- Lihtsa animatsiooni loomine.
- Filmi tegelastele kostüümide loomine.
- Tööd segatehnikates.
- Skulptuur.

Töökultuur

- Individuaal- ja ühistööd.
- Tööde vormistamine ja näituste väljapanek.
- Näituse külastus.
- Teoste ja tööprotsessi analüüs.
- Emotsioonide ja tunnete maandamine kunstitegevuste kaudu.